

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

**Кваліфікаційна робота
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»**

з теми: **ВИКОРИСТАННЯ ФЛЕШ-КАРТОК НА УРОКАХ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

Виконала: здобувачка вищої освіти
освітньої програми «Початкова освіта»
спеціальності 013 Початкова освіта
заочної форми здобуття вищої освіти
Котюк Уляна Олегівна

Керівник: Олинець Т. В.,
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри теорії
та методик початкової освіти

Рецензент: Ватаманюк Г. П.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
старший викладач кафедри теорії та
методик дошкільної освіти

Кам'янець-Подільський, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ФЛЕШ-КАРТОК ЯК НАОЧНОГО ЗАСОБУ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	8
1.1. Використання різних видів наочності у освітньому процесі початкової школи.....	8
1.2. Особливості використання наочності на уроках української мови у початковій школі.....	16
1.3. Інноваційне впровадження флеш-карток як дидактичного наочного інструменту в сучасне освітнє середовище.....	26
РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ФЛЕШ-КАРТОК	32
2.1. Методика застосування флеш-карток на уроках української мови як інноваційного засобу візуалізації, активізації та розвитку мовленнєвих умінь молодших школярів.....	32
2.2. Перевірка ефективності формування мовленнєвої компетентності молодших школярів засобами флеш-карток.....	37
ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57

ВСТУП

Актуальність дослідження. Проблема використання наочності в шкільній практиці була актуальною в усі часи. В останні роки помітно розширилася область наочності й ускладнився її інвентар: від предметів і картинок, жестів і рухів до відеофільмів і комп'ютерних програм, за допомогою яких вчитель моделює фрагменти об'єктивної дійсності.

Флеш-картки актуальні в шкільному навчанні, особливо в початковій школі, тому що вони сприяють швидкому запам'ятовуванню, розвивають візуальну пам'ять, роблять навчання інтерактивним і цікавим. Вони допомагають учням краще засвоювати базові знання, такі як літери, цифри, слова та прості поняття, через гру та повторення.

Значний внесок у теоретичний та практичний розвиток проблеми дослідження ролі засобів наочності в освітньому процесі зробили у своїх працях науковці й методисти Ю. Безкоровайна, С. Беляєв, І. Дроздовська, О. Казанічер, К. Карпова, М. Ляховицький, О. Ярмолович та ін.

Суть методики використання флеш-карток у тому, щоб через певні проміжки часу вивчати та перевіряти інформацію, яка подається на спеціальних картках (у вигляді слів, чисел, зображень тощо). Дані на них розміщуються з обох боків. Наприклад, на одному знаходиться запитання (хімічна формула або дата), а на іншому – відповідь чи коротке пояснення. Такі флеш-картки називають «фізичними» (їх можна тримати в руках). Також існують ще й онлайн-картки, які стають дедалі популярнішими, адже гаджети нині є ледь не в кожного.

Флеш-картки – це змістовні двосторонні зображення з певною інформацією у лаконічній формі. Їх використовують для запам'ятовування будь-яких відомостей шляхом систематичного повторення під час перегляду асоціативних малюнків із відповідним коротким текстом. Також картки можуть містити запитання і відповіді на них.

Ідея методики належить німецькому журналісту Себастьяну Лейтнеру, який започаткував метод флеш-карток ще у 70-роках XX століття.

Головний принцип таких карток полягає у тому, що вони формують умови для активного запам'ятовування: один бік картки містить зображення чи запитання, а другий – правильну відповідь на нього.

При роботі з такою методикою щоразу відбувається активізація уваги школярів: побачивши запитання на одному боці картки, учень намагається самостійно знайти відповідь на нього, а відкриваючи зворотній бік, кожний має можливість перевірити себе. Працюючи з флеш-картками самостійно, учні щоразу проводять собі самостійний невеличкий невимушений екзамен, під час якого не лише перевіряють рівень засвоєння знань з теми, а й краще запам'ятовують навчальний матеріал.

Флеш-картки є одним із ефективних інструментів навчання в початковій школі, зокрема на уроках української мови, оскільки поєднують наочність, лаконічність і можливості для ігрової діяльності, що відповідає віковим особливостям молодших школярів. Їх застосування активізує зорову та емоційну пам'ять учнів, сприяє кращому засвоєнню мовного матеріалу та формуванню стійких орфографічних і лексичних навичок завдяки багаторазовому поверненню до інформації та її активному відтворенню. Крім того, флеш-картки підвищують мотивацію до вивчення української мови, забезпечують динамічність навчального процесу та дозволяють реалізовувати принцип диференціації, оскільки дають змогу адаптувати завдання до індивідуальних можливостей кожного учня. Водночас робота з флеш-картками розвиває довільну увагу, швидкість мислення, навички самоконтролю та самоперевірки, що є важливими складниками успішного засвоєння мовних знань у початковій школі. Таким чином, використання флеш-карток постає науково обґрунтованим та методично доцільним засобом удосконалення процесу навчання української мови молодших школярів.

Актуальність питання зумовила вибір теми кваліфікаційної роботи: **«Використання флеш-карток на уроках української мови в початковій школі».**

Об'єктом дослідження є процес формування мовленнєвих умінь та навичок молодших школярів у курсі української мови на початковому етапі.

Предметом дослідження є методичне забезпечення формування мовленнєвої компетентності учнів 2 класу на уроках української мови засобами флеш-карток.

Мета дослідження полягає у створенні обґрунтованої методики використання флеш-карток для формування мовленнєвої компетентності учнями 2 класу, та її експериментальній перевірці.

Гіпотеза дослідження: сформованість мовленнєвих умінь та навичок учнів 2 класу на уроках української мови покращиться в результаті цілеспрямованої роботи за умов:

- а) педагогічно організованого і відповідно мотивованого засвоєння та розуміння учнями використання флеш-карток;
- б) цілеспрямованого застосування спеціально розробленої системи роботи з флеш-картками для розвитку мовленнєвої компетентності.

Мета й гіпотеза потребували розв'язання таких **завдань дослідження:**

1. з'ясувати ступінь розробки досліджуваної проблеми в науково-методичній та психолого-педагогічній літературі;
2. проаналізувати стан формування мовленнєвої компетентності учнів початкової школи в практиці шкільного навчання;
3. дослідити вплив флеш-карток на формування мовленнєвої компетентності учнів 2 класу;
4. розробити систему роботи з флеш-картками для формування та розвитку мовленнєвої компетентності учнів 2-го класу.

Організація дослідження. Експериментальне дослідження проводилося на базі Маківського ліцею Маківської сільської ради. У ньому брали участь учні 2-А класу (1 підгрупа – 9 учнів, контрольна група та 2 підгрупа – 8 учнів, експериментальна група).

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань були використані такі методи дослідження: теоретичні (аналіз та узагальнення

літературних джерел та вивчення спеціальної літератури); емпіричні (спостереження за навчально-виховним процесом, бесіди з учителями й учнями, анкетування учнів, вивчення результатів рівня сформованості мовленнєвої компетентності, педагогічне тестування, педагогічний експеримент); статистичні (метод математичної статистики).

Наукова новизна визначається теоретичною обґрунтованістю, дидактичною доцільністю та експериментальною доведеністю можливості використання флешкарток у формуванні мовленнєвої компетентності молодших школярів. Зокрема, виявлено особливості формування мовленнєвих вмінь та навичок на уроках української мови із застосуванням флеш-карток; уточнено та конкретизовано умови розвитку мовленнєвих умінь та навичок за допомогою флеш-карток; визначено особливості роботи з флеш-картками на уроці української мови; розроблено методику розвитку мовленнєвих умінь та навичок молодших школярів засобами флеш-карток на уроках української мови.

Практичне значення полягає у виявленні ефективних методів і прийомів із використанням флеш-карток, який сприяє формуванню мовленнєвої компетентності молодших школярів, у розробці конкретних рекомендацій для вчителів початкових класів. Одержані результати можуть бути використані в практиці викладання української мови в школі, при створенні нових навчально-методичних комплексів з української мови для початкових класів.

Апробація роботи. Основні положення і результати представлено на: II Всеукраїнській науково-практичній конференції (з міжнародною участю) «Українська та іноземні мови в початкових класах: актуальні проблеми й інноваційні технології навчання» (12-13 березня 2025 року, Кам'янець-Подільський) із доповіддю «Використання демонстраційних флеш-карток у навчальному процесі початкової школи»; звітній конференції студентів і магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (9-10 квітня 2025 року, Кам'янець-Подільський) із доповіддю «Флеш-

картки як ефективний спосіб запам'ятовування ключової інформації в початковій школі» та обговорено на засіданнях кафедри теорії та методик початкової освіти (2024-2025 н. р.) Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (61 позиція). Загальний обсяг роботи – 63 с.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено нове розв'язання актуальної проблеми формування мовленнєвої компетентності молодших школярів засобами флеш-карток. Результати проведеного дослідження підтвердили ефективність вирішення поставлених завдань і дали підстави для формулювання таких висновків.

З'ясовано, що в початковій школі формування інтересу до навчання ефективно забезпечується через активне використання наочних засобів, що залучають усі органи чуття й сприяють кращому запам'ятовуванню матеріалу. Сучасний учитель повинен розуміти сутність наочності, володіти її різними видами та вміло підбирати засоби відповідно до навчальної мети.

Визначено, що наочність за способом відтворення реальності поділяється на три види: натуральну (реальні об'єкти, матеріали, колекції), образотворчу (фотографії, ілюстрації, діапозитиви, діафільми та інші зображальні матеріали) та символічну (схеми, графіки, діаграми, формули, конструктивні моделі та інші знаково-символічні представлення).

Дослідження показують, що демонстраційні матеріали та малюнки повинні бути добре видимими з будь-якого місця в класі, причому розмір об'єктів на дошці має становити не менше 5×1 см. У разі менших розмірів доцільно застосовувати тіньову проекцію, оптичне збільшення або дидактичні матеріали, а також тимчасово пересаджувати учнів ближче.

Підтверджено, що наочність є важливим елементом навчання української мови в початковій школі, а її використання ґрунтується на психолого-педагогічних засадах уроків рідної мови. Для ефективного засвоєння складних абстрактних граматичних категорій доцільно поєднувати слухові та зорові засоби наочності.

Вважається, що вибір наочності для конкретного уроку визначається не лише його навчальною метою, а й іншими факторами: специфікою шкільного мікросередовища, порою року, попереднім рівнем підготовки учнів, їхнім емоційним станом, віком, наявністю часу та інтересами дітей. Особливо

важливим джерелом чуттєвого досвіду на більшості уроків є активізація емоційних спостережень дітей.

Рекомендовано, щоб діти могли зосередитися на головному, зрозуміти суть матеріалу та детально його розглянути, для молодших школярів слід використовувати статичні наочні матеріали. Вони сприймаються значно легше, ніж динамічні зображення у кіно чи мультфільмах, адже дитина встигає роздивитися всі деталі зорового ряду та осмислити їх у цілому.

Схарактеризовано методику флешкарток є один із ефективних способів засвоєння лексичного матеріалу, зокрема слів, словосполучень і стійких виразів. Флешкартки – це невеликі двосторонні картки, на яких на одній стороні подається слово, фраза або зображення, а на звороті – відповідь у вигляді слова, виразу чи малюнка. Походження цього інструменту пов'язане із системою Лейтнера, яка передбачає регулярне повторення обмеженого набору лексичних одиниць для ефективного запам'ятовування.

Розглянуто способи отримання флеш-карток: придбати готові набори з якісним оформленням і тематичною цілісністю, створити за допомогою комп'ютерних програм і онлайн-сервісів (наприклад, Anki, Quizlet, StudyStack, LearningApps.org, Flippity) або виготовити власноруч із паперу, заносючи на одну сторону слово, а на зворотну – його значення, приклади вживання чи зображення. Така гнучкість дозволяє адаптувати матеріал до конкретних навчальних тем і потреб учнів.

Загалом методика роботи з флеш-картками базується на систематичному вивченні та повторенні інформації через певні проміжки часу, причому матеріал подається у вигляді слів, чисел або зображень на обох сторонах картки: на одній – запитання, на іншій – відповідь або пояснення.

У початковій школі флешкартки ефективно використовують як цільовий інструмент для формування мовних, орфографічних і граматичних навичок на уроках української мови. Методика роботи передбачає послідовність етапів – від підготовчого до рефлексивно-підсумкового, – що забезпечує структуроване та результативне засвоєння навчального матеріалу.

Експериментальне дослідження проводилося на базі 2 класу, 2 підгруп (17 учнів) Маківського ліцею Маківської сільської ради.

Вивчено стан проблеми використання флеш-карток у педагогічній теорії і практиці. Визначено суть поняття «наочність», «флеш-картки», їх дидактичну цінність, розглянуто етапи і методику роботи із використанням флеш-карток; створено систему роботи з флеш-картками, яка покликана удосконалити процес формування мовленнєвих навичок й мотивувати молодших школярів до вивчення української мови; апробовано окремі її елементи, внесено корективи.

Здійснено експеримент відповідно до розроблених технологій удосконалення мовленнєвої компетентності учнів 2 класу. Передбачено проведення уроків у контрольному класі за традиційною методикою, а в експериментальному – за експериментальною, зрізових робіт в обох класах. Оцінюючи результати експериментального дослідження, з'ясовано, які зміни відбувалися в мовленнєвих навичках учнів 2-го класу у процесі організації систематичного застосування флеш-карток на уроках української мови. Наприкінці дослідження учням обох класів запропоновано завдання для опитування, побудовані за вимогами навчальної програми до мовленнєвих навичок другокласників.

Порівнюючи результати даних з вихідним рівнем сформованості мовленнєвої компетентності учнів 2-го класу (1 та 2 підгруп), можна сказати, що в експериментальній підгрупі цей показник підвищився після застосування флеш-карток на уроках української мови. Отже, аналіз даних, отриманих у результаті дослідження, свідчить про ефективність реалізованої методики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні проблеми початкової освіти: теорія і практика: збірник матеріалів Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції (24 жовтня 2023 року) / за заг. ред. О. Гордієнко. Житомир, 2023. 159 с.
2. Бабич О., Семеніхіна О. До питання про співвідношення понять наочність і візуалізація : Фізико-математична освіта. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. № 2 (3). С. 47–53.
3. Багрій К. Л. Наочність у викладанні та її значення в навчальному процесі. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2016. Вип. 1. С. 260–268.
4. Балаєва Н. І. Активізація пізнавальної діяльності учнів на уроках у початкових класах. *Педагогіка і психологія*. 2004. №278. С. 8–10.
5. Баштовий В., Савченко В. Підготовка вчителя до використання засобів наочності на уроках природознавства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2010. Вип. 18–19. С. 22–25.
6. Безкоровайна Ю. Унаочнення як засіб формування іншомовної лексичної компетенції учнів. *Студентський науковий альманах факультету іноземних мов*. 2009. Вип. 1(6). С. 230–234.
7. Безрукова А., Курінна Д. Наочність як ефективний засіб у навчанні іноземної мови у початковій школі. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/ukr-turkmen_visnuk/2017_1/4.pdf
8. Безуглий Д. Візуалізація як сучасна стратегія навчання : Фізикоматематична освіта. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. № 1 (2). С. 5–11.
9. Білик Т. С. Розвиток творчих здібностей молодших школярів засобами ігрових технологій. Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 10-11 листопада 2015 р.) за ред. Г. С.

Тарасенко; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, інститут педагогіки, психології і мистецтв. Вінниця: ТОВ «Нілан – ЛТД» 2015. 300 с.

10. Білинець Д. М. Флеш-картки з української мови. URL: <https://vseosvita.ua/library/fles-kartki-z-ukrainskoi-movi-126947.html>

11. Бойко О. В. Інтерактивні методи навчання на уроках української мови. Закарпатські філологічні студії / редкол.: І. М. Зимомря (голов. ред.), М. М. Палінчак, Ю. М. Бідзіля та ін. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2023. Т. 1, вип. 32. С. 9–14.

12. Брюховецька О. В. Візуальний поворот у культурі і культурології. Культурологія: Могилянська школа. 2018. С. 130–165.

13. Бутенко В. Г. Використання наочності в освітньому процесі початкової школи. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. № 9-10 (123-124). С. 3–13.

14. Вашуленко М. Компетентнісний підхід до перевірки мовних і мовленнєвих знань молодших школярів. *Початкова школа*. 2009. № 1. С. 16–20.

15. Використання сучасних методів під час роботи над переказами текстів різних типів і стилів мовлення. *Українська мова і література в школі*. 2007. №1. С. 9–14.

16. Голюк О.А., Родюк Н.Ю. Застосування наочності як засобу підвищення ефективності навчання в практиці початкової школи XIX століття. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, VI (71), Issue: 173, 2018 Sept., P. 7–10.

17. Гордійчук О. Ю. Використання флеш-карток на уроках української мови та літератури. URL: <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-fles-kartok-na-urokah-ukrainskoi-movi-ta-literaturi-159343.html>

18. Горна О. Візуалізація теоретичного матеріалу на уроках української мови як засіб формування предметних компетентностей. URL:

[HTTPS://IMSO.ZIPPO.NET.UA/WP-CONTENT/UPLOADS/2022/01/6.%D0%93%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B0.PDF](https://imso.zippo.net.ua/wp-content/uploads/2022/01/6.%D0%93%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B0.PDF)

19. Горошкіна О. Особливості використання інтерактивних методів на уроках української мови. *Науково-методичний журнал «Українська мова і література в школі»*. №3 (105). 2013. С. 7–10.

20. Гречишкіна І. А. Дидактична наочність як засіб навчання зв'язного мовлення в молодшому дошкільному віці. *Педагогічні науки : Збірник наук. праць*. Херсон, 2017. Вип. LXXIX. Т. 1. С. 63–68.

21. Груба Т. Л. Інтеграція змісту навчання в системі формування мовної особистості. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія : Філологічна. 2013. Вип. 40. С. 188–191.

22. Денисенко М. В. Побачив – запам'ятав – навчився! Як правильно використовувати наочність при навчанні читання англійською мовою учнів початкової школи. *Іноземні мови в навчальних закладах*. 2007. № 3. С. 112–116.

23. Державний стандарт початкової загальної освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>

24. Дзюба П. Методика реалізації принципу наочності в процесі навчання. Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». 2014. № 1(9). С. 23–26.

25. Дроздовська І. В. Наочність. *Англійська мова в початковій школі*. 2008. №9. С. 35.

26. Інтерактивне вивчення української мови в НУШ. URL: <https://academyranok.com.ua/course/interaktyvne-vyvchennya-ukrayinskoyi-movy-v-nush/>

27. Кисла О. Ф., Довбиш А. О. Обґрунтування використання наочності в освітньому процесі початкової школи. *Інноваційна педагогіка. Теорія та методика навчання (з галузей знань)*. Випуск 58. Том 1. 2023. С. 73–76.

28. Кисла О. Ф., Кулажко М. А. Особливості адаптації дітей молодшого шкільного віку до умов освітньо-виховного простору. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип.15. Т.1. С. 101–104.

29. Ключова Т. М. Реалізація принципу наочності на уроках у початковій школі засобами інформаційних технологій навчання. *Таврійський вісник освіти*. 2013. № 3. С. 10–16.

30. Ковальчук Л. Ю. Особливості використання наочності на уроках української мови у початковій школі. URL: <https://dspace.megu.edu.ua:8443/jspui/bitstream/123456789/1843/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B4.%20%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA.%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%8C%2013-46-54.pdf>

31. Коновальчук І. М. Пріоритети розвитку початкової освіти в контексті становлення Нової української школи: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (24 березня 2021 року) / за заг. ред. Т.І. Шанкова – Житомир: ФОП «Н. М. Левковець», 2021. С. 19–23.

32. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>

33. Корицька Г. Р. Візуалізація освітнього процесу в умовах розвитку цифрового суспільства. Запоріжжя: Запорізький обл. ін-т. післядип. пед. осв., 2018. С. 75–81.

34. Кормило О. Емоції як індикатори мотивації учіння молодших школярів. Проблеми та перспективи наук в умовах глобалізації: матеріали IV Всеукр. наук. конф. Тернопіль: ТНПУ, 2008. С. 191–197.

35. Коченгіна М.В. Готуємось до уроків розвитку зв'язного мовлення. 4 клас. Харків: Веста: Вид-во «Ранок», 2008. 160 с.

36. Ліпчевська І. Л. Візуалізація в освіті: Сучасний підхід до використання наочності. Світ дидактики: Дидактика в сучасному світі. 2021. С. 196–197.

37. Ліпчевська І. Л. Візуалізація інформації у мовно-літературній галузі першого циклу початкової освіти: новації Нової української школи та їх реалізація. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/721123/1/Text.pdf>

38. Ліпчевська І. Л. Наочність у підручниках для початкової школи як засіб візуалізації навчальної інформації. Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу : збірник тез доповідей / [ред. кол.; голов. ред. – О. М. Топузов]. [Електронне видання]. Київ: Педагогічна думка, 2022. С. 280.

39. Малафіїк І. В. Дидактика новітньої школи : навчальний посібник / І. В. Малафіїк . Київ: Видавничий дім «Слово», 2014. 632 с.

40. Мандрик Н. В. До проблеми сучасного уроку української мови. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2014. Вип. 8. С. 139–142.

41. Маркотенко Т. С., Мельник Л. В. Теорія і методика викладання педагогіки початкової школи: методичні рекомендації для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю АЗ «Початкова освіта». Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Лубни, 2025. 57 с.

42. Міненко Л. М., Підлужна Г. В. Методика викладання української мови в початкових класах. Частина 1. Навчання грамоти. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2004. 52 с.

43. Наочність на уроках. Все про якісні демонстраційні навчальні засоби. URL: https://nsta.com.ua/naochnist-na-urokah-vse-pro-yakisni-demonstracijni-navchalni-zasoby/?srsltid=AfmBOoq4Y5L3dmZmD-5HZzNbzk7nyO_v5g0J2p9y7xy7cCoqQUbDs4QU

44. Немировська Н. Практичний кейс: використання флешкарток та карток пам'яті для підвищення якості процесу навчання. URL: <https://svitfilologa.com.ua/praktichnii-keis-vikoristannya-fleshkartok-ta-kartok-pam-yati-dlya-pidvishennya-yakosti-procesu-navchannya.html>

45. Нова українська школа: poradnik dla vchitelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

46. Пантюк М. Педагогіка початкової освіти: методичні рекомендації до проведення семінарських занять та організації самостійної роботи студентів / М. Пантюк, Л. Стахів. Дрогобич: Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2019. 88 с.

47. Підгурська В. Ю., Загребельна О. О. Використання засобів наочності на уроках української мови та літературного читання в початковій школі. Майстерність комунікації у мистецькій і професійній освіті: збірник наукових праць. 2020. Т. 1. С. 217–219.

48. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб. Київ: А.С.К., 2003. 192 с.

49. Пономарьова К. І. Українська мова та читання : Підручник для 2-го класу ЗЗСО (у 2-х частинах) : Частина 1. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019. 144 с.

50. Почепцов Г. Мерлін, Супермен і Гаррі Поттер. Конструювання нематеріального в масовій культурі. Київ: Спадщина-Інтеграл, 2013. 288 с.

51. Романюк А. А. Використання наочності у навчальному процесі початкової школи. *Молодий вчений*. 2017. № 10. С. 534–538.

52. Романюк А. А. Особливості застосування сучасних засобів наочності у початковій школі в контексті нових педагогічних парадигм. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. 2016. Вип. 13 (2). С. 140–144.

53. Саклакова М. М. Флеш-карти як інформаційний стимул на уроках української мови. URL: <https://genezum.org/library/flesh-karty-yak-informaciyyny-stymul-na-urokah-ukrainskoi-movy>

54. Стадник О. О. Засоби навчання як один з компонентів педагогічної системи. *Новий колегіум*. 2013. С. 54–57.

55. Сучасна початкова освіта: погляди молодих дослідників: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. м. Ніжин, 30 травня 2024 року / за заг. ред. Білоусова Н. В., Філоненко О. С. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2024. 238 с.

56. Теорія і методика викладання педагогіки початкової школи: методичні рекомендації для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю АЗ «Початкова освіта» / Маркотенко Т. С., Мельник Л. В.; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Лубни, 2025. 57 с.

57. Терещенко С. П., Гафіатуліна І. В. Візуалізація навчального процесу як шлях активізації пізнавальної діяльності слухачів : Вісник Науковометодичного центру навчальних закладів сфери цивільного захисту. Полтава: НМЦ ЦЗ та БДЖ Полтавської обл., 2017. № 27. С. 51–53.

58. Торчинська Т. Спонування молодших школярів до пізнавальної активності на уроках рідної мови. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2010. Випуск 33. С. 121–128.

59. Ушакова Н., Алексеєнко Т., Кушнір І. Засоби візуалізації у навчанні української мови як іноземної. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/18606-Article%20Text-36355-2-10-20230413.pdf>

60. Флеш-картки в навчальному процесі: коли знання можна побачити. URL: <https://naurok.com.ua/post/flesh-kartki-u-navchalnomu-procesi-koli-znannya-mozhna-pobachiti>

61. Чемрат О. Р. Застосування флеш-карток у навчанні іншомовної лексики молодших школярів. Сучасна іншомовна освіта очима студентів. URL: <https://www.psyh.kiev.ua/>